

studiorum). I odgoj svećenstva također stavi car pod državni nadzor osnovavši u tu svrhu generalno sjemenište; takovo bi osnovano za Hrvatsku u Zagrebu (1784), no dobrza ga dokine i odredi, da peštansko ima da služi za cijelu Ugarsku i Hrvatsku.

**Političke reforme.** Od političkih reforma car je najprije pokušao, da dokine kmetstvo, i to samo u Erdelju, ali odgovor bješe otvorena buna onamošnjih Rumunja. To iskustvo navede cara na misao, da se kmetstvo može dokinuti tek poslije reorganizacije uprave, koja mu je veoma smetala već kod prvih crkvenih reforama. Ustavnim putem, naime uz suradnju sabora, toga ne htjede da učini, ne toliko što se plašio otpora staležâ, koliko zato, što je u njemu prevladalo mišljenje, da se čitav staleški sistem i staro zakonodavstvo ima dokinuti. Osobito je mrzio županije, jer su one njegove naredbe učinile predmetom „ekspedicije“, a ne „egzekucije“, to jest samo primale, a ne proglašivale i provodile. Stoga odluči (1783), da će ugarske i hrvatske javne časti podijeliti Nijemcima i drugim tuđincima, a domaće činovništvo premjestiti u austrijske zemlje, pa će u Belgiju. U tom raspoloženju obarao je sve, što mu je stajalo na putu, jer je to razaranje i inače odgovaralo njegovu konačnom političkom cilju, ideji jedinstvene monarhije. Stoga je vladu usredotočio u Beču, dok je u pojedinim zemljama htio da ima tek zemaljske vrhovne oblasti, koje su imale da rade pod vodstvom centralne bečke vlade. U duhu toga sistema dade premjestiti krunu sv. Stjepana u Beč, smatrajući je jednostavnom starinom, kojoj je mjesto u muzeju. Stoga je i smjesti (1784) u carsku riznicu među ostale krune, što su se ondje čuvala. Na taj glas nastala silno uzbuđenje u Ugarskoj i Hrvatskoj, ali car ne mareći za sve to pođe dalje svojim putem. Prije svega naredi (26. aprila 1784.), da će ubuduće njemački jezik biti službenim u čitavoj državi, a dvorska kancelarija, komora i ugarsko namjesničko vijeće imadu već od 1. novembra njime uređovati; od 1786. počevši postaje on uređovnim u svim županijama, ugarskim i hrvatskim, a poslije dalje tri godine više nitko ne može da bude ni činovnik ni svećenik, koji ga ne zna. Na tu naredbu skočiše listom sve ugarske i hrvatske županije i uložise žestok prosvjed. Sada je došao red na njih, a zamislio ih je tako preudesiti, da će one morati točno i strogo provoditi reforme „bez obzira na prošlost i sadašnjost“. Najprije premjesti namjesničko vijeće u Budim, sjedinivši s njime vrhovnu financijalnu oblast, naime ugarsku komoru. Potom razdijeli (1785) Ugarsku i Hrvatsku na deset okružja (circulus),